Primjena Ovršnog zakona i uloga Fine u provedbi ovrhe na novčanim sredstvima

Lipanj 2017. / Nikolina Milardović / Sektor usluga za državu / Centar za prisilnu naplatu i predstečajne nagodbe

PROPISI - Zakoni

- **Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima** (NN 91/10, NN 112/12)
- **Ovršni zakon** (NN 112/12, 25/13, 93/14, 55/16)
- Opći porezni zakon (NN 115/16)
- Prekršajni zakon (NN 107/07, 39/13, 157/13, 110/15)
- Zakon o sudskim pristojbama (NN 74/95, 57/96,137/02,125/11,112/12, 157/13, 110/15)
- Zakon o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca (NN 86/08, 80/13, 82/15)
- Stečajni zakon (NN 71/15)
- Zakon o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku (NN 32/17)

PROPISI - Pravilnici

- Pravilnik o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima (NN 6/13)
- Pravilnik o tehničkim uvjetima i postupku prilagodbe Zakonu o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (NN 96/10, 130/10, 99/11, 6/13)
- Pravilnik o načinu provedbe ovrhe na novčanim sredstvima banke (NN 6/13)
- Pravilnik o vrstama i visini naknada za obavljanje poslova propisanih Zakonom o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, (NN 105/10, 124/11, 52/12, 6/13)
- Pravilnik o Jedinstvenom registru računa (NN 156/13, 71/16)
- Pravilnik o obliku i sadržaju zahtjeva za izravnu naplatu (NN 115/12, 127/14)
- Pravilnik o obliku i sadržaju zadužnice (NN 115/12)
- Pravilnik o obliku i sadržaju bjanko zadužnice (NN 115/12)
- Pravilnik o registru zadužnica i bjanko zadužnica (NN 115/12, 125/14)
- Pravilniku o sadržaju obračuna plaće, naknade plaće ili otpremnine (NN 32/15, 102/15, 35/17)

PROPISI - Pravilnici

- Pravilnik o sadržaju i načinu podnošenja obrazaca u postupku ostvarivanja prava u slučaju blokade računa poslodavca (NN 93/15)
- Pravilnik o sadržaju i obliku obrazaca na kojima se podnose podnesci u predstečajnom i stečajnom postupku (NN 107/15)
- Pravilnik o vrsti i visini naknade troškova Financijske agencije u predstečajnom postupku i o visini naknade troška Financijske agencije za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka (NN 106/15)

Provođenje ovrhe na novčanim sredstvima

- Provedba ovrhe na novčanim sredstvima temeljem osnove za plaćanje po svim računima i oročenim novčanim sredstvima u svim bankama prema OIB-u
- Jedinstveni Očevidnik redoslijeda osnova za plaćanje
- Jedinstveni registar računa kojeg vodi Fina

- Osnova za plaćanje – ovršna odluka i nagodba domaćeg suda ili upravnog tijela koje glase na ispunjenje određene novčane obveze i koje imaju potvrdu ovršnosti, obračun poslodavca o neisplati dospjelog iznosa plaće, naknade plaće ili otpremnine, rješenje o ovrsi, rješenje o osiguranju, zadužnica, nalog Ministarstva financija za naplatu po aktiviranom državnom jamstvu, nalog za pljenidbu u postupku prisilnog izvršenja pravomoćno izrečene novčane kazne u kaznenom i prekršajnom postupku i svaka druga odluka nadležnog tijela kojom se u cijelosti ili djelomice prihvaća prijedlog za provedbu ovrhe

Vrste postupanja Fine temeljem osnova za plaćanje

- Sudska ovrha (odgoda prijenosa 60 dana)

- Izvansudska ovrha:
- rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave (bez odgode prijenosa novčanih sredstava)
- Zadužnica (bez odgode prijenosa i uz odgodu prijenosa 60 dana ovisno o formi i upisanosti u HRZ)
- Izravna naplata (odgoda prijenosa 60 dana)

- Posebni postupci (PZ, OPZ, ZSP,… - bez odgode prijenosa novčanih sredstava)

Redoslijed izvršenja osnova za plaćanje

- Fina osnove za plaćanje izvršava onim redoslijedom kojim su upisane u Očevidnik ako drugim zakonom nije drugačije propisano.

- Iznimke - osnove za plaćanje koje imaju prioritet pri naplati:
  - ✓ zakonsko uzdržavanje djeteta – alimentacija (čl. 527. Obiteljskog zakona)
  - ✓ privremeno uzdržavanje (čl. 29. Zakona o privremenom uzdržavanju)
  - ✓ obračun poslodavca (čl. 209. st. 4. OZ-a)
  - ✓ predujam za namirenje troškova stečajnog postupka (čl. 112. st. 2. SZ-a)

Ovlasti i uloga Fine kod provođenja osnova za plaćanje

- izvršavati/provoditi ovrhu na novčanim sredstvima u smislu tehničke provedbe osnova za plaćanje
- posrednik između stranaka/suda/nadležnog tijela i banaka – centraliziranost i jednoobraznost u postupanju uz čuvanje bankovne tajne
- Ne donosi odluke u pravom smislu – nemogućnost pravnih lijekova na postupanje Fine (mogući prigovori u vidu reklamacija)
- Provesti ovrhu – izdati naloge bankama – **samo u nespornim situacijama –** nespornost oko bitnih sastojaka osnove za plaćanje
- u spornim situacijama – nužno uključivanje suda
- Pitanje: što je nesporno?

Nepodobne osnove za plaćanje

- Čl. 4. Pravilnika o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima (NN 6/13)

- Osnovu za plaćanje za koju Fina prema propisu kojim je uređena osnova za plaćanje utvrdi nemogućnost izvršenja (npr. otvoren stečajni postupak nad ovršenikom, nema računa, nema klauzulu pravomoćnosti i/ili ovršnosti i sl.), ili koja nije dostavljena sukladno propisima (neovlaštena osoba, nepropisna forma, nije izvornik ili otpravak, nije dostavljena uz propisani obrazac i sl.) Fina će vratiti podnositelju uz obrazloženje razloga vraćanja

- Ne može se dopuniti zahtjev – ponovno dostavljanje
- Troškove vraćanja osnove za plaćanje snosi podnositelj

Nepodobnost osnove za plaćanje - zadužnice

- Čl. 2. Pravilnika o obliku i sadržaju zadužnice/bjanko zadužnice:

- zadužnica/bjanko zadužnica se izdaje na tiskanom obrascu popunjeno jasno i čitko rukom ili mehaničkim sredstvom pitanja
- bjanko zadužnica u cijelosti može biti ispisana računalnim ispisom prema tekstu obrasca. Iznos tražbine upisuje se slovima i brojevima
- u slučaju neslaganja, vrijedi iznos napisan slovima. Ostali brojevi i datumi upisuju se samo brojevima
- prazna mjesta u tekstu nije potrebno popuniti crtama

- na bjanko zadužnici se ne smije ništa brisati ili precrtavati.

Pogrešno označena stranka kao razlog nepodobnosti

- Ako Fina zaprimi osnovu za plaćanje u kojoj podaci o imenu i prezimenu, nazivu ovršenika ili OIB-u ovršenika:

- nisu potpuno navedeni – vraća je podnositelju uz obrazloženje

- nisu istovjetni podacima iz Jedinstvenog registra računa - ako je moguće dvojbu će otkloniti uvidom u podatke odgovarajućeg upisnika na njegovim internetskim stranicama.

  Ako niti nakon toga dvojba ne bude otklonjena – vraća je podnositelju uz obrazloženje.

Pogrešno označena stranka kao razlog nepodobnosti

- Provedba ovrhe – strogo formalni postupak – samo u slučaju kada su nesporni bitni elementi odluke
- Stranačka legitimacija mora biti u potpunosti nesporna (ZTD, Zakon o osobnom imenu – dužnost korištenja u pravnom prometu)
- „pogreške u imenima i brojevima”- pravomoćno rješenje o ispravku (čl. 342. ZPP-a)
- Što ako nije omaška u pisanju odluke već pogreška stranke (u tužbi, prijedlogu za ovrhu) – odluka VTS i VSRH – ocijeniti utjecaj na stranačku legitimaciju s obzirom na okolnosti pojedinog slučaja – sudjelovanje u postupku, dodatne isprave i sl. – nije ovlaštena Fina već to može samo sud!
- Primjena čl. 211. OZ-a – potvrda Fine

Pogrešno označena stranka u ispravi – iznimke od nepodobnosti

- U praksi velik broj osnova za plaćanje s pogreškama u nazivu stranaka – pravnih osoba

- Rješenje – zajedničkom inicijativom Fine i HJK, MPRH u suradnji s TSZG – utvrđene situacije kada se može, bez obzira na pojedinačne okolnosti slučaja, uvijek uzeti da je identitet stranke nesporan odnosno da odstupanje u nazivu nije bitno

- Mišljenje MPRH 23.5.2016. i 13.07.2016. – taksativno nabrojane situacije kada neistovjetnost tvrtke u ispravi i sudskom registru ne dovodi u pitanje stranački legitimitet

Mišljenje MPRH

Ako je naznačen OIB u ispravi identičan onome u sudskom registru, neće se smatrati bitnim sljedeća odstupanja naziva iz isprave:

- zarez nakon naznake kojom se pobliže obilježava ime
- postojanje/nepostojanje navodnika u bilo kojem dijelu tvrtke
- neistovjetnost oznake pravnog oblika društva kada je naziv tvrtke istovjetan upisu u sudskom registru, ali je oznaka pravnog oblika društva različito naznačena (npr. dioničko društvo, d.d., dd)
- neistovjetnost dijela tvrtke navedenog iza oznake pravnog oblika društva (naznaka predmeta poslovanja) uključujući i kada taj dio u potpunosti nedostaje

Sve ostale pogreške ili načini pisanja naziva/tvrtke u vidu crtica, slova, točaka, interpunkcijskih znakova unutar naziva i sl. mogli bi se smatrati bitnim u smislu da utječu na identitet stranaka – zapreka za ovrhu (primjena čl. 211. OZ-a – okolnosti će ocijeniti sud)

Pravna sredstva ovrhovoditelja

- Što ovrhovoditelj može učiniti ako Fina ne provede ovrhu na njegov zahtjev?
  - Ako je osnova za plaćanje vraćena iz razloga kojega **može sam** otkloniti (primjerice presuda dostavljena bez potvrde ovršnosti) – otkloniti nedostatak i ponovno dostaviti na provedbu
  - Ako je osnova za plaćanje vraćena iz razloga koji **ne može sam** otkloniti - podnijeti prijedlog za ovrhu nadležnom sudu uz potvrdu Fine iz čl. 211. OZ-a
  - Ako smatra da je Fina **trebala postupiti** po zahtjevu, odnosno da nema zapreke za postupanje Fine – prijedlog sudu da naloži Fini da upiše osnovu za plaćanje u Očevidnik i provede ovrhu, temeljem čl. 201. OZ-a

Odgovornost Financijske agencije

- Čl. 213. OZ-a – **odgovarajuća** primjena čl. 201. OZ-a (odgovornost ovršenikovog dužnika) – odgovornost za **nepostupanje**

- Fina nije ovršenikov dužnik (dužnik nema prema Fini nikakvu tražbinu)

- Odgovarajuća primjena čl. 201. OZ-a znači i postavljanje odgovarajućeg zahtjeva – da Fina učini što je bila dužna učiniti odnosno provede ovrhu (ne isplata neizvršenog).

- ZPONS – nadzor MFIN i stroge prekršajne odredbe

De lege ferenda – promjene pravila o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima

- Isprave u **ovjerenoj preslici i ovjerenom prijepisu** (osim zadužnica)
- **Zadužnica** se dostavlja na izravnu naplatu (čl. 27. ZIDOZ-a 2017.)
- **Nalog za plaćanje HRT-a** s potvrdom ovršnosti od 1.1.2018. (čl. 1. ZIDZHRT NN 46/17) – izravna naplata
- Fina **otprema** obavijest o **svim** osnovama koje se dostavljaju na izravnu naplatu - ne podrazumijeva dostavu prema čl. 8. OZ-a (čl. 27. ZIDOZ-a)
- Na pravomoćno i ovršno **rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave** – primjena odredbi o izravnoj naplati – odgoda prijenosa 60 dana, otprema obavijesti, mogućnost promjene stranaka tijekom provedbe (čl. 34. ZIDOZ-a)
- Prijedlog za ovrhu – dopušten uz **ovjerenu presliku zadužnice** (čl. 29. ZIDOZ-a)

De lege ferenda – promjena stranaka

- Prema nacrtu ZIDOZ-a koji je trenutno u Saboru (čl. 27.):
  - moguća ovrha u korist/protiv druge osobe od one iz isprave i **nastavak** pred Finom – bez suda i vremenskog ograničenja
  - obuhvaćena: izravna naplata, rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, zadužnica
  - sudska ovrha – još uvijek vremenske granice primjene iz OZ-a iz 2014.

Postupanje:

- po primitku isprave kojom se dokazuje prijenos prava/obveze iz osnove za plaćanje – ponovno pljenidba na 60 dana, prijenos protekom tog roka ili suglasnost ovršenika iz čl. 206. st. 4. OZ-a
- obavijest ranijem ovrhovoditelju/novom ovršeniku
- pravni lijek – sudu – radnje kao u sudskom postupku!

De lege ferenda – prethodna mjera

- Čl. 39. ZIDOZ-a – dodaje se čl. 339.a – uređuje se postupanje Fine nakon prethodne mjere – kada se steknu uvjeti za ovrhu
- Ovrhovoditelj zadržava prvenstveni red kojeg je stekao kao predlagatelj osiguranja – Fina prilikom provedbe prve ovršne radnje osigurava naplatu prema prvenstvenom redu za iznos na koji se odnosi prethodna mjera
- Nejasna odredba
- Ostaju neriješena pitanja identiteta tražbine, proteka roka za ovrhu i sl.
- Primjena odredbe čl. 337. st. 2. OZ-a – treba li trajanje za koje je određena prethodna mjera utvrditi Fina?

De lege ferenda – ostale izmjene

- Određivanje ovrhe na plaći – moguće i za one radnike koji primaju plaću na račun u banci – samo za tražbine po osnovi zakonskoga uzdržavanja, naknade štete nastale po osnovi narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete po osnovi izgubljenoga uzdržavanja zbog smrti davatelja uzdržavanja (čl. 22. ZIDOZ-a)

- Ograničenje ovrhe – primanja **manja** od prosječne netoplaće u RH (čl. 21. ZIDOZ-a):
  – 3/4 ovršenikove plaće, ali ne više od 2/3 prosječne netoplaće u RH,
  – 1/4 ovršenikove plaće – uzdržavanje djeteta

Europski nalog za blokadu računa

- Provedba Uredbe (EU) br. 655/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uspostavi postupka za europski nalog za blokadu računa kako bi se pojednostavila prekogranična naplata duga u građanskim i trgovačkim stvarima

- Fina provodi nalog u skladu s odredbama zakona kojim je propisana provedba ovrhe i osiguranja na novčanim sredstvima ovršenika – plijeni sredstva na neodređeno vrijeme

- Nalog za blokadu Fini uvijek šalje domaći sud (kao sud izdavanja ili kao nadležno tijelo u zemlji izvršenja temeljem Uredbe)

Ovrha na novčanim sredstvima i ovrha na plaći

- Dva različita predmeta ovrhe – novčana sredstva i plaća
- Nema konkurencije – poslodavac provodi ovrhu prema pravilima o ovrsi na plaći
- Ako preostane sredstava nakon što se provede ovrha na plaći i zaštiti propisani dio plaće (poslodavac vrši isplatu na poseban račun radnika) – isplata razlike na redovan račun radnika – > ovrha na novčanim sredstvima

Automatsko pokretanje stečaja – rezultat provedbe ovrhe

- Stečajni zakon propisuje da će Fina za **pravne osobe** koje:
  - imaju neizvršene osnove za plaćanje u trajanju od 120 dana podnijeti **prijedlog za otvaranje stečajnog postupka** (čl. 110. SZ-a)
  - imaju neizvršene osnove za plaćanje u trajanju od 120 dana, nemaju zaposlenih i nisu ispunjeni uvjeti za brisanje iz sudskog registra podnijeti **zahtjev za provedbu skraćenog stečajnog postupka** (čl. 428. SZ-a)
- U roku od 8 dana od ispunjenja uvjeta od 120 dana blokade
- Obrasci propisani pravilnicima
- Predujam za namirenje troškova stečajnog postupka (čl. 112. SZ-a) – 5.000,00 kn

Predstečajni postupak – postupanje Fine s osnovama za plaćanje

- Otvaranje predstečajnoga postupka - Fina prestaje izvršavati osnove za plaćanje, osim obračuna neisplaćene plaće, naknade plaće i otpremnine i mjera osiguranja u kaznenom postupku
- Tražbine radnika iz radnog odnosa u bruto iznosu ili tražbine po osnovi naknade štete pretrpljene zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, tražbine nastale nakon otvaranja predstečajnoga postupka (kod dužnika pojedinca i tražbina koja nije proizašla iz obavljanja djelatnosti) – vjerovnik može zatražiti od povjerenika ili suda da naloži Fini da nastavi s provedbom ovrhe
- Zaplijenjena novčana sredstva – predstečajni postupak otvoren prije isteka roka za prijenos od 60 dana – vjerovnik može tražiti da se utvrdi kao **razlučni vjerovni**k za zaplijeni iznos i zatražiti od suda ili povjerenika da naloži Fini nastavak provedbe ovrhe **za zaplijenjeni iznos** (čl. 69. SZ-a) – u protivnom oslobađanje zaplijenjenih sredstava nakon pravomoćnosti rješenja o potvrdi predstečajnog sporazuma

Zakon o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku

- Izričito propisana pravila za postupanje Fine s osnovama za plaćanje (čl. 42. ZPIU-a) – odgovarajuća primjena odredbi čl. 69. – 71. SZ-a

- Za vrijeme otvorenog postupka izvanredne uprave ne provode se osnove za plaćanje (osim obračuna neisplaćene plaće i mjera osiguranja u kaznenom postupku).

- Prethodno zaplijenjena sredstva Fina će prenijeti samo temeljem naloga suda ili povjerenika (razlučni vjerovnici)

Postupanje Fine temeljem ZORP-a

- Poslodavac koji ne isplati plaću do zadnjeg dana u mjesecu za prethodni mjesec – obveza podnošenja Fini zahtjeva za prisilnu naplatu uz obračun neisplaćene plaće za svakog radnika (čl. 20.a ZORP-a)
- Ako poslodavac ne ispuni obvezu - Inspektorat rada donosi rješenje o privremenom osiguranju naplate (čl. 20.d ZORP-a)
- U slučaju nedostatka novčanih sredstava (potvrda Fine) - zahtjev AORPS-u za isplatu minimalne plaće
- Po isplati AORPS šalje Fini nalog za povlačenje s naplate dijela zahtjeva za prisilnu naplatu – umanjenje iznosa duga u Očevidniku

Hvala na pažnji!